

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/110/2025
Identifikačné číslo spisu: 1414200324
Dátum vydania rozhodnutia: 28.10.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:1414200324.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: 1/ X. K., nar. XX. U. XXXX, K., D. XXXX/X, 2/ Z. S. T., nar. XX. Z. XXXX, R., V. Q. N. XXXX/XX, 3/ R. K., nar. XX. X. XXXX, K., D. XXXX/X, právnych nástupcov po pôvodnom žalobcovi: F. K., narodený XX. A. XXXX, zomr. XX. Z. XXXX, naposledy bytom K., D. X., žalobcovia 1/ až 3/ právne zastúpení JUDr. Michalom Mudrákom, advokátom, Bratislava, Hurbanovo námestie 1, proti žalovanej: T. narodená XX. Z. XXXX, C., G. XXXX/XX, zastúpená Advokátska kancelária JUDr. Alena Kurecová, s. r. o., Bratislava, Fraňa Kráľa 31/100984, o určenie, že listina obsahujúca závet poručiťľa je neplatná, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B4-24C/14/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 07. októbra 2021 sp. zn. 9Co/58/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 7. októbra 2021 č.k. 9Co/58/2020-564 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Uznesenie Mestského súdu Bratislava IV č.k. B4-24C/14/2014-685 z 15. novembra 2024 z r u š u j e .

Odôvodnenie

Súd prvej inštancie zamietol žalobu pôvodného žalobcu, ktorou sa voči žalovanej domáhal najprv určenia, že poručiťľ U. K., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX v C., naposledy bytom C. - M. H. N., G. XXXX/XX, nenapísal a nepodpísal vlastnou rukou listinu, označenú ako závet s dátumom 31.10.2005, ktorým bola za dedičku v listine špecifikovaného majetku poručiťľa ustanovená žalovaná. V priebehu konania so súhlasom súdu pôvodný žalobca zmenil žalobu tak, že sa domáhal určenia neplatnosti závetu. Výkonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že žalobca je jediným bratom poručiťľa U. K., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX. Žalovaná notárovi, povereného prejednaním dedičstva po zomrelom, predložila dve listiny, jednak čestné prehlásenie zo dňa 13.03.1991 a tiež listinu s dátumom 31.10.2005, označenú ako závet, ktorej pisateľom mal byť

poručiť. Pôvodný žalobca po oboznámení sa s oboma listinami v rámci dedičského konania namietol, že podpis poručiťa na záвете nie je jeho vlastnoručným podpisom, rovnako mal za to, že celý závet poručiť nepísal. Okresný súd Bratislava IV v konaní o dedičstve pod sp. zn. 65D/39/2013, Dnot 6/2013 - 54, uznesením zo dňa 18.11.2013 konanie o dedičstve prerušil a žalobcu odkázal na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu.

2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danom prípade ide o určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c) OSP platného v čase podania žaloby. Občiansky súdny poriadok bol nahradený Civilným sporovým poriadkom, zákonom č. 160/2015 Z. z. (účinným od 01.07.2016); jeho ustanovenie § 137 obsahuje demonštratívny výpočet druhov žalôb, pričom predchádzajúcu právnu úpravu výrazne modifikovalo. Písmeno c) ust. § 137 CSP vychádza z predchádzajúceho ust. § 80 písm. c) OSP, s obmedzením, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Súd prvej inštancie považoval za nutné vyriešiť otázku, či má pôvodný žalobca naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti závetu, pričom uzavrel, že túto otázku je potrebné posúdiť na základe ust. § 137 písm. c) CSP, s tým, že žalobca nepreukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na ním požadovanom určení neplatnosti závetu. Prvoinštančný súd v tejto súvislosti uviedol, že žalobca sa sám vyjadril, že nevedel, aké má jeho brat písmo a pozná iba to, čo sa nachádza v spise. Išlo len o jeho domnienku, že závet nepísal osobne jeho brat - poručiť. Pritom vzájomný vzťah žalobcu a jeho brata (poručiťa) nebol dobrý, jediná skutočnosť, ktorá žalobcu viedla k presvedčeniu, že závet nenapísal jeho brat, bolo to, že napr. tu je uvedené stavebné sporenie PSS, pričom ako vyšlo najavo v dedičskom konaní, brat mal úspory aj v iných bankách, mal aj ornú pôdu, ktorá sa v záвете nespomína. Na základe uvedeného súd prvej inštancie nemal preukázané, že žalobca má na podaní žaloby naliehavý právny záujem.

3. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na to, že mal z Doplnku č. 19/2017 k znaleckému posudku č. 8/2016, ktorý dňa 06.11.2017 doručila znalkyňa Mgr. Daniela Novosádová súdu, z ktorého vyplynul záver, že sporný podpis na záвете zo dňa 31.10.2005 je vlastnoručným podpisom poručiťa. Toto tvrdenie bolo potvrdené aj súkromným znaleckým posudkom č. 85/2018, ktorý súdu predložil samotný žalobca a ktorý vypracoval Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, že sporný podpis, písmo sú výsledkom autentického písárskeho prejavu a sporný podpis vyhotovený k zneniu priezviska a mena „K. U. je pravým podpisom poručiťa. Ústav ďalej konštatoval, že aj sporné písmo obsiahnuté na záвете napísala totožná osoba, pričom toto písmo pravdepodobne nepísal žalovaná. Na námietku právneho zástupcu žalobcu, že skutočnosť, že poručiť listinu podpísal, neznamená zároveň, že poručiť listinu aj napísal, súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania bolo určenie, že listina obsahujúca závet poručiťa U. K. s dátumom 31.10.2005 je neplatná a túto skutočnosť žalobca v priebehu konania súdu nijako nepreukázal. Naopak, konanie žalobcu, ktorý sa pokúšal presvedčiť súd, že listina obsahujúca závet poručiťa - jeho brata - zo dňa 31.10.2005, je neplatná, evokuje záujem žalobcu nadobudnúť majetok, ktorý poručiť odkázal žalovanej. Súd uzavrel, že konanie žalobcu je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 Obč. zák.. Konanie žalobcu je v hrubom rozpore s dobrými mravmi, s ohľadom na skutočnosť, že žalobca nemal dobrý vzťah s poručiťom, keďže brat podal na súd žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k rodičovskému rodinnému domu v Kostolnej pri Dunaji v r. 1995 a ich vzťahy vtedy ochladli. Nasledoval osemročný súdny spor. Hoci mal v susedstve svojho brata žalobca záhradu, nenavštevovali sa a nič o sebe nevedeli. Žalobca mal vedomosť o žalovanej, ktorá žila s poručiťom vo vzťahu dvadsať rokov, ako druh a družka. Žalobca napriek tomu očakával, že on nadobudne celý majetok poručiťa. Takéto konanie je v rozpore s dobrými mravmi; súd prvej inštancie preto žalobu zamietol.

4. Na odvolanie pôvodného žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej len odvolací súd) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd preskúmal a prejednal vec v rozsahu podaného odvolania na ústnom odvolacom pojednávaní, na ktorom zopakoval dokazovanie čítaním listinných dôkazov podľa § 384 ods. 1 v spojení s § 204 CSP : pripojený dedičský spis po poručiťovi U. K., zomr. XX.XX.XXXX - spis X. súdu Bratislava IV sp. zn. 65D/39/2013, vrátane kópie závetu poručiťa zo dňa 31. 10. 2005 (č. 1. 11 dedičského spisu), ďalej čestné prehlásenie žalovanej a poručiťa o spolužití v spoločnej domácnosti zo dňa 13.03.1991 (č. 1. 10 dedičského spisu), znalecký posudok č. 8/2016 vypracovaný

znalkyňou Mgr. Danielou Novosádovou, z odboru písomoznalectvo, odvetvie ručné písmo (č. l. 150 až 205 spisu), Doplnok č. 19/2017 k znaleckému posudku č. 8/2016 znalkyne Mgr. Daniely Novosádovej (č. l. 266 až 278 spisu) a napokon súkromný znalecký posudok č. 85/2018 vypracovaný Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (č. l. 306 až 387 spisu) na základe žiadosti žalobcu. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné; napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby žalobcu bolo nutné potvrdiť ako vecne správne, hoci čiastočne z iných právnych dôvodov.

5. Odvolací súd poukázal na to, že v súdnej právnej veci bola predmetom konania určovacia žaloba, ktorou sa žalobca domáhal (po úprave žalobného petitu) určenia, že listina obsahujúca závet poručiťľa, je neplatná, t. j. domáhal sa v podstate určenia neplatnosti závetu, ktorý mal spísať poručiťľ U. K. vlastnou rukou. Súd prvej inštancie vzhľadom na určovaciu povahu žaloby považoval za nutné riešiť otázku, či má pôvodný žalobca na ním požadovanom určení naliehavý právny záujem, pričom dospel k záveru, že naliehavý právny záujem na predmetnej určovacej žalobe nemá. Súd prvej inštancie pritom ponechal úplne mimo svojej pozornosti skutočnosť, že žalobca bol na podanie žaloby odkázaný uznesením Okresného súdu Bratislava IV v dedičskej veci po poručiťľovi (uznesenie zo dňa 18.11.2013 č. k. 65D/39/2013, Dnot 6/2013 - 54), ktorým sa riadil. Predmetné uznesenie súdu v dedičskej veci malo za následok, že žalobca nebol povinný v konaní preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanej určovacej žalobe. Podanie žaloby tu bolo vyvolané sporom o dedičské právo, žalobca inicioval konanie o určenie neplatnosti závetu poručiťľa na základe uznesenia v dedičskom konaní, čo v danom prípade znamená, že existencia naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe sa považuje za danú.

6. Odvolací súd ďalej uvádzal, že pokiaľ ide o žalobcom namietanú neplatnosť samotného závetu, žalobca ju odvodzoval z tvrdenia, že poručiťľ predmetný závet vlastnoručne nenapísal a ani nepodpísal. Žalobcu ako žalujúcu stranu preto zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie týchto jeho tvrdení - že žalobca vlastnoručne nenapísal a ani nepodpísal závet zo dňa 31.10.2005. Dôkazné bremeno predstavuje procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania; dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané (v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé) je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie.

7. Podľa odvolacieho súdu v rámci dokazovania platí zásada, že každý účastník musí uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojho tvrdenia; platí, že kto tvrdí, ten dokazuje. Inak povedané, účastník musí preukázať to, čo tvrdí, len potom môže súd zobrať jeho tvrdenie na základ svojho rozhodnutia. Ak žalovaný chce túto skutočnosť vyvrátiť, musí žalovaný toto svoje tvrdenie preukázať. Vtedy hovoríme o tzv. delení alebo presúvaní dôkazného bremena. Neplatí teda, že dokazovať skutočnosti v spore je len povinnosťou žalobcu. Možno tiež povedať, že žalobca musí preukázať skutočnosti, na základe ktorých mu jeho právo patrí: „dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky, ide teda o toho účastníka, ktorý existenciu takýchto skutočností tvrdí." (II.ÚS 38/2015).

8. V súdnej právnej veci vykonané znalecké dokazovanie viedlo k jednoznačnému záveru o tom, že závet poručiťľa U. bol opatrený jeho vlastným podpisom. Znalecké dokazovanie ale nevedlo k jednoznačnému záveru o tom, či svoj závet poručiťľ U. K. aj vlastnoručne napísal, keď nebolo možné ani potvrdiť ani vylúčiť, či závet napísal vlastnou rukou poručiťľ. Kategorický záver o tom, či pisateľom závetu bol alebo nebol U. K. (s výnimkou jeho podpisu) nebolo možné vysloviť z dôvodu, že znalci nemali k dispozícii dostatočné množstvo potrebného porovnávacieho materiálu. Táto neurčitost' záveru znaleckého dokazovania v otázke pisateľ'a závetu viedla žalobcu k presvedčeniu, že úspešne spochybnil identitu pisateľ'a závetu, t. j., že relevantne spochybnil skutočnosť, že ide o vlastnoručne písaný závet poručiťľom U. K., ako tvrdí žalovaná, z čoho následne vyvodzoval záver, že závet poručiťľa je neplatný, keďže nebolo preukázané, že poručiťľ závet vlastnoručne napísal. Vo svojej argumentácii žalobca tvrdil, že je to žalovaná, ktorá z existencie závetu vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky - totiž, že je jedinou dedičkou po poručiťľovi U. K. - a preto je podľa presvedčenia žalobcu ona povinná v konaní preukázať, že pisateľom závetu bol poručiťľ. Žalobca má teda za to, že dôkazné bremeno o platnosti závetu tak bolo prenesené na žalovanú.

9. Uvedenú argumentáciu žalobcu považoval odvolací súd za mylnú. Dôkazné bremeno o neplatnosti závetu zaťažuje v konaní žalobcu. Je to predsa žalobca, kto pre seba z tvrdenej skutočnosti, že závet je neplatný (pretože ho poručiteľ U. K. vlastnoručne nenapísal) vyvodzuje priaznivé právne dôsledky - v podobe uplatnenia svojho zákonného dedičského práva. Tvrdenie žalobcu, že poručiteľ U. K. nenapísal vlastnoručne závet zo dňa 31.10.2005, je síce negatívnym skutkovým tvrdením, v danom prípade ale nespôsobuje prenesenie dôkazného bremena na žalovanú (že poručiteľ U. K. bol pisateľom predmetného závetu). V tomto prípade je totiž objektívne možné dokázať napr. využitím znaleckého dokazovania, či toto negatívne skutkové tvrdenie je pravdivé alebo nie. Závet v písomnej podobe ako listinný dôkaz predsa existuje - to čo chýba, je nedostatok potrebného porovnávacieho (dôkazného) materiálu, porovnaním ktorého by mohli znalci dospieť k jednoznačnému záveru o tom, či poručiteľ U. K. bol alebo nebol pisateľom uvedeného závetu. Keďže žalobca ako žalujúca strana nebol schopný poskytnúť dostatok potrebných porovnávacích podkladov (dokladov obsahujúcich vzorky písma poručiteľa z daného obdobia), dostal sa do tzv. dôkaznej núdze a svoje tvrdenie, že poručiteľ daný závet vlastnoručne nenapísal, nebol schopný v súdnom spore preukázať. Potom bolo nutné uzavrieť, že žalobca dôkazné bremeno v spore neunesol, ktorý záver musel viesť k zamietnutiu jeho žaloby.

10. O trovách konania rozhodol odvolací súd na základe zásady úspechu v konaní, keďže žalobkyňa bola v konaní plne úspešná, priznal jej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

11. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal pôvodný žalobca dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Právne otázky pri ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa žalobcu sú:

11.1. Spočíva na žalobcovi dôkazné bremeno preukázať nepravosť listiny, ktorej nepravosť žalobca tvrdí a z ktorej si žalovaný odvodzuje svoje právo? Podľa žalobcu dôkazné bremeno spočíva na tom, kto si z danej listiny odvodzuje svoje právo, v tomto prípade je to žalovaná. Odvolací súd túto otázku vyriešil opačne.

11.2. V sporovom konaní vyvolanom dedičským konaním podľa § 175 k) Občianskeho súdneho poriadku, resp. podľa § 194 ods. 1 CMP, ak je dedič odkázaný notárom na podanie žaloby na určenie spornej skutočnosti spočívajúcej v existencii platného holografného závetu, kto nesie dôkazné bremeno na preukázanie, že poručiteľ napísal a podpísal závet, resp. že tak poručiteľ nespravil? Podľa žalobcu dôkazné bremeno spočíva na tom, kto si z danej listiny uplatňuje právo, v tomto prípade žalovaná. Odvolací súd túto otázku vyriešil opačne.

11.3. V prípade pod písmenom b/ ak vykonaným dokazovaním nie je možné súdu prijať jednoznačný záver o tom, že závet napísal a podpísal poručiteľ, ani záver o tom, že tak nespravil, v koho neprospech táto situácia svedčí? Podľa žalobcu táto situácia by mala byť započítaná v neprospech osoby, ktorá zo závetu odvodzuje svoje práva, v tomto prípade žalovaná. Odvolací súd túto otázku vyriešil opačne.

11.4. Dovolanie podal z vyššie uvedených zákonných dovolacích dôvodov, pričom poukázal na to, že tieto sú úzko prepojené.

11.5. Poukázal na to, že v konaní boli vykonané dve znalecké dokazovania, ktoré sú súčasťou spisu, ani jeden znalecký posudok nedokázal potvrdiť identitu pisateľa závetu, t. j. nepotvrdil, že pisateľom závetu bol poručiteľ. Zo znaleckého dokazovania sa vynorila iná skutočnosť a to, že zo znaleckého posudku Mgr. Novosádovej vychádza, že písmo na listine - text závetu má 34 zhodných znakov s písmom žalovanej, ale štyri rozdielne znaky z jej písma. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd tento rozsudok potvrdil. Poukázal na to, že súd prvej inštancie vo svojom rozsudku nikde nekonštatoval, že by závet bol napísaný poručiteľom. Tejto odpovedi na túto otázku sa vyhol. Podľa žalobcu súd nemôže uzatvoriť otázku o platnosti závetu, ak neustálil otázku totožnosti pisateľa závetu. Prvoinštančný súd dospel k záveru, že žalobca nepreukázal neplatnosť závetu. Tento záver je nesprávny. Neplatnosť závetu je otázkou právnou, ktorú je možné zodpovedať len na základe posúdenia skutkových okolností. Dokazuje sa teda skutková stránka na ktorú sa následne aplikuje právna norma. Posúdenie platnosti závetu (právna otázka) závisí od dvoch skutkových okolností, ktoré sú aj základnou obligatónou podmienkou platnosti holografného závetu a to, či poručiteľ závet napísal vlastnou rukou a či poručiteľ závet podpísal vlastnou rukou. Obe podmienky musia byť kumulatívne splnené. V zmysle platnej judikatúry stačí, ak by len jedna časť závetu nebola napísaná poručiteľom, je závet neplatný - rozsudok

NS SR 4Cdo/24/2011 zo dňa 29.11.2011.

11.6. Odvolací súd potvrdil zamietnutie žaloby z dôvodu, že žalobca neunesol dôkazné bremeno. Toto malo spočívať v tom, že žalobca nepredložil dostatok porovnávacieho materiálu na základe ktorého by znalec vedel jednoznačne identifikovať pisateľa závetu. Záver o nepredložení dostatku porovnávacieho materiálu je zavádzajúci a irelevantný. Žalobca predložil všetky dokumenty, ktoré mohol predložiť a ktoré sa mu podarilo získať. Na druhej strane poukázal na to, že žalovaná bola viac ako 10 rokov družkou poručiteľa. Žili spolu, bola u nej najvyššia pravdepodobnosť existencie listiny s písmom poručiteľa, ale aj napriek tomu nepredložila súdu prakticky nič. Hoci oba sudy dospeli k tomu, že nie je možné potvrdiť pisateľa závetu, vyvodili z toho opačný ako rozumne očakávateľný záver.

11.7. Takéto zdôvodnenie rozsudku v tak závažnej právnej veci, kde aj samotný zákon kogentne upravuje spôsob vzniku platného závetu sa javí za nedostačujúce a porušujúci právo žalobcu na spravodlivý proces. Zároveň došlo k porušeniu práva rovnosti strán, kde súd na jednej strane ukladá žalobcovi bremeno preukázať okrem žalobcom tvrdených pozitívnych skutočností aj negatívnu skutočnosť a žalovaná, ktorá predložila listinu z ktorej jej vyplýva jednoznačný prospech, nepreukázala nič, ani pravosť ňou predloženej listiny. Možno konštatovať, že súd položil dôkaznú latku pre žalobcu príliš vysoko.

11.8. Hoci súd prvej inštancie vôbec neuzatvoril otázku pisateľa závetu, odvolací súd tento nedostatok neodstránil. Konštatovaniu totožnosti pisateľa závetu sa odvolací súd taktiež vyhol. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/52/2010, z ktorého podľa žalobcu vyplýva, že rozhodujúcim je tvrdenie, že sa niečo stalo a nie že sa niečo nestalo. Inak by toto rozhodnutie nemalo zmysel, lebo samozrejme, že tvrdenia že sa niečo nestalo, predmetná strana vyvodzuje pre seba priaznivé skutočnosti. Ak by platilo, že aj tvrdenie, že sa niečo nestalo je rovnakým tvrdením ako, že sa niečo stalo, súd by v konečnom dôsledku nevedel vybrať na vrub koho pripíše neistotu vo výsledkoch dokazovania - negatívna dôkazná teória by nemala zmysel. V tomto prípade odvolací súd vysvetlil úplne nelogicky prečo neistotu v dokazovaní pripísal na vrub strany tvrdiacej, že sa niečo nestalo, poručiteľ nenapísal závet a nie na vrub strany tvrdiacej, že sa niečo stalo. Odvolací súd dokonca neskúmal, kto ma z pozitívneho tvrdenia prospech a kto má vôbec prospech z listiny závetu a už vôbec toto svoje skúmanie nepoužil na aplikáciu pravidiel o dôkaznom bremene.

11.9. Zdôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o tom, že neplatnosť závetu sa dá preukázať znaleckým posudkom je nesprávna. Znaleckým posudkom znalec porovnáva listiny, na ktorých je preukázané písmo /podpisy poručiteľa/ s obsahom závetu. Čiže výsledok skúmania znalca je posúdenie zhody /podobnosti písma/ podpisu na porovnávacích listinách. Aby žalobca dokázal, že závet nenapísal poručiteľ, musel by predložiť všetky rukou písané listiny poručiteľa, ktoré v rozhodnom čase poručiteľ vytvoril a znalec by musel vylúčiť totožnosť. Zároveň by musel preukázať, že neexistujú žiadne ďalšie listiny, na ktorých by bolo písmo poručiteľa. Musel by vylúčiť aj teoretickú možnosť, že existuje listina, na ktorej je písmo poručiteľa zhodné s písmom na záвете. Išlo by teda o prakticky nemožnú úlohu.

11.10. Znalecký posudok je jedným z dôkazov, ktoré môžu preukázať autenticitu závetu. Vo všeobecnosti môžu existovať ďalšie dôkazy, v tomto prípade nie je žiaden dôkaz, že by poručiteľ závet napísal, neexistuje. Nie je preto rozumne zdôvodnené prečo sa sudy priklonili na stranu žalovanej. Podľa znaleckého posudku Mgr. Novosádovej vychádza, že písmo na listine závetu má 34 zhodných znakov s písmom žalovanej a len 4 rozdielne znaky. Preto podobnosť písma na listine závetu a písma žalovanej je veľmi silnou indíciou spochybňujúcou, že závet vlastnou rukou napísal poručiteľ. Dokazovaním pred súdom teda zo strany žalobcu bola úspešne spochybnená identita pisateľa závetu. Dokonca bolo poukázané najmä na možného skutočného pisateľa. Žalobca teda uniesol svoju časť dôkazného bremena, keď úspešne spochybnil osobu pisateľa.

11.11. Sudy neposúdili vec vo všetkých jej súvislostiach. V tomto konaní sa reálne stretávajú záujmy na uplatnenie dvoch práv a to zo strany žalobcu právo na dedenie zo zákona a zo strany žalovaného právo na dedenie zo závetu. Podľa žalobcu, keďže žalovaná tvrdí, že sa má dediť zo závetu, je povinná svoje dedičské právo preukázať najmä tým, že závet je zriadený riadne, najmä že ho poručiteľ napísal a podpísal vlastnou rukou. Z uvedeného vyplýva, že je to žalovaná, ktorá ako prvá predložila doklad do súdneho konania - listinu o ktorej tvrdí, že je závetom poručiteľa. Napriek tomu, sudy od nej žiadne dôkazné bremeno nevyžadujú, uspokojili sa len s jej tvrdením. Listina sama o sebe nie je dôkazom vlastnej pravosti, v tomto prípade nejde o verejnú listinu. Za týchto okolností je žalovaná tou stranou, ktorá súdu predkladá závet, o ktorom tvrdí, že z neho vyplýva jej dedičské právo. Preto na nej spočíva

dôkazné bremeno, že tento závet spĺňa zákonné podmienky, najmä že závet napísal a podpísal porúčiteľ. Ak je výsledkom dokazovania zistenie, že totožnosť pisateľa závetu nie je hodnoverne preukázaná, nemôže takýto závet obstať a s ním ani záver, dedičské právo žalovanej. Poukázal aj na rozhodnutie NS SR 6Cdo/81/2010. Vo svetle uvedeného rozhodnutia sa dôkazné bremeno sa neriadi postavenie strán sporu ako žalobcu a žalovaného, ale tým, aké práva títo uplatňujú. Ak žalovaná odvodzuje svoje právo zo závetu, je povinná dokázať, že porúčiteľ skutočne závet napísal.

12. Závet je súkromnou listinou. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/2670/1998. Ďalej na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/13/2009 ktoré hovorí, že u súkromných listín treba rozlišovať ich pravosť, teda skutočnosť, že súkromná listina pochádza od toho, kto je v nej uvedený ako vystaviteľ a správnosť t. j. pravdivosť. Ak vystaviteľ popiera pravosť súkromnej listiny, leží dôkazné bremeno ohľadne pravosti listiny na tom účastníkovi, ktorý zo skutočnosti v listine uvedených vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky. Aj tieto rozhodnutia svedčia o tom, že je to žalovaná, ktorá ma preukázať, že pisateľom závetu je porúčiteľ. Na základe uvedeného navrhol, aby bol rozsudok odvolacieho súdu aj okresného súdu zrušený a vec vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov dovolacieho konania.

13. K dovolaniu podala písomné vyjadrenie žalovaná. Uviedla, že tvrdenia žalobcu nekorešponujú so skutočnosťou z dedičského konania v dedičskej veci po porúčiteľovi U., pretože v zápisnici na Notárskom úrade zo dňa 22.10.2013 je uvedené, že porúčiteľ zanechal holografný závet s dátumom 31.10.2005, za závetnú dedičku presne špecifikovaného majetku ustanovil svoju družku Z., pričom v odstavci 7 v zápisnici sa uvádza, že advokátka v mene klienta žiada, aby bolo dedičské konanie prerušené, aby bol brat porúčiteľa odkázaný na súd o určenie o neplatnosti závetu a to z dôvodu, že majú pochybnosti, že ide o písmo porúčiteľa. Poukázala na to, že notárka skonštatovala, že porúčiteľ zanechal holografný závet a keďže nemala žiadne pochybnosti o predloženej listine, neodkázala žalovanú na podanie akejkoľvek žaloby na súd, práve naopak odkázala žalobcu, aby podal žalobu o určenie neplatnosti listiny obsahujúcej závet porúčiteľa z dôvodu, že o prerušení konania požiadala jeho právna zástupkyňa. Ďalej poukázala na to, že žalobca sa domáha majetku po svojom bratovi porúčiteľovi s ktorým pred jeho smrťou dvadsať rokov vôbec nekomunikoval, žalobca však písmo svojho brata vôbec nepozná, čo vyplýva aj z jeho výpovede na pojednávaní. Porúčiteľ, brat žalobcu sa so žalobcom nevedel dohodnúť ani na vyporiadaní majetku po rodičoch a bol nútený podať návrh na zrušenie a rozdelenie podielového spoluvlastníctva a vyplatiť žalobcovi spoluvlastnícky podiel v čiastke 500.000 Sk. Uviedla, že sa podieľala rovným dielom na nadobudnutí spoluvlastníctva podielu jednej polovice rodinného domu v obci Kostolná pri Dunaji od porúčiteľovho brata, t. j. žalobcu. Žalovaná spolu s porúčiteľom zveľaďovali a udržiavali tento majetok zo spoločne našetrených peňazí. Žila s porúčiteľom vyše 20 rokov, spoločne uhrádzali náklady do tejto domácnosti súvisiace s ich potrebami, pričom charakter ich spolužitia bol trvalý, žalovaná a porúčiteľ sa celé roky o seba navzájom starali aj v tom čase keď bol porúčiteľ dlhší čas nezamestnaný. Porúčiteľ nemal žiadnych potomkov, so svojim bratom si neboli blízki a roky sa nerozprávali. Preto bolo úplne prirodzené, že porúčiteľ spísal závet v prospech žalovanej, ktorá bola jeho jediným blízkym človekom, životnou partnerkou a priateľkou. Už vôbec by porúčiteľ nechcel, aby sa žalovaná opäť ocitla so žalobcom v podielovom spoluvlastníctve, z ktorého sa on po rokoch vymanil, až súdnou cestou. Konanie žalobcu je v rozpore s dobrými mravmi a to aj napriek tomu, že sa porúčiteľ so svojim bratom vyše 20 rokov nerozprával a nestretával, sa dožaduje časti dedičstva po porúčiteľovi. Žalobca zabudol, že už v žalobe zo 14.01.2014 navrhol zistiť pravosť ručného písma porúčiteľa grafológom, avšak bez poskytnutia akéhokoľvek porovnávacieho materiálu, kde by sa nachádzalo ručné písmo porúčiteľa. Až nakoniec keď sa žalobcovi nepodarilo znaleckým dokazovaním preukázať, že závet je neplatný a prišla absolútna argumentácia o tom, že v dokazovaní v tomto konaní bola úspešne spochybnená identita pisateľa závetu, ergo žalovaná má preukázať, že porúčiteľ závet napísal a podpísal. Rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Obo/52/2010 žalobca uvádzal už v odvolaní a tiež argumentoval na pojednávaní dňa 07.10.2021 pred odvolacím súdom, na tomto pojednávaní pridal ešte ďalšie štyri, avšak ide o rozhodnutia v inej veci ako v tomto konaní, čo mu veľmi zreteľne a zrozumiteľne vysvetlil odvolací súd. Žalovaná považuje správanie žalobcu v tomto konaní a tiež podanie dovolania za ďalšiu obštrukciu s cieľom predĺžiť súdne konanie. Žiadala dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

13.1. K vyjadreniu žalovanej sa vyjadril pôvodný žalobca, poukázal na to, že žil s bratom v nehnuteľnosti, ktorá je predmetom dedičstva spolu a až potom ako sa k poručiteľovi našťavovala žalovaná, začali sa vzťahy zhoršovať. Žalovaná sa snaží navodiť dojem, že s poručiteľom mali harmonický vzťah, čo však nie je pravdou. Poukázal hlavne na to, že pre žalobcu sú okolnosti smrti poručiteľa doteraz nevyjasnené. Žalovanú nikdy nevidel, že by sa o nehnuteľnosť poručiteľa riadne starala. Žalovaná viac ako sedem rokov po smrti poručiteľa nedala vyhotoviť bratovi náhrobok, preto ho dal vyhotoviť a zaplatil žalobca. Zotrvával na názore, že súdy nesprávne aplikovali dôkazné bremeno a dôkaznú povinnosť v tomto smere. Nakoľko si z listiny závetu žalovaná pre seba uplatňovala lepšie postavenie, mala ona preukazovať jeho pravosť a ju mala zaťažovať skutočnosť, že identitu pisateľa závetu sa nepodarilo určiť. Jedinou motiváciou je v tomto spore jeho rodičovský dom, v ktorom vyrastal a s ktorým je celoživotne spätý. Žalobca žalovanej navrhol, že ak mu rodičovský dom prenechá hoci aj za odplatu, vezme žalobu späť, pričom doteraz na strane žalovanej k podpisu dohody nedošlo. Zotrvával na podanom dovolaní.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozsudkom z 30. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/932022 dovolanie pôvodného žalobcu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP zamietol podľa § 448 CSP.

14.1. Súd prvej inštancie z dôvodu úmrtia žalobcu uznesením zo dňa 12.8.2024 pod č.k. 24C/14/2024-657 pokračoval v konaní s dedičmi zomrelého žalobcu (ďalej aj žalobcovia, alebo dovolatelia), tak ako sú uvedení aj vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

14.2. Proti predmetnému rozsudku podali ústavnú sťažnosť dedičia pôvodného žalobcu.

14.3. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd“) vyhovel ústavnej sťažnosti nálezom sp. zn. III. ÚS 506/2024-54 zo 17. júla 2025 (ďalej aj „zrušujúci nález“), ktorým zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/93/2022 z 30. januára 2024 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14.4. Ústavný súd v odôvodnení nálezu uviedol:

„ ...15. Ústavný súd sa preto zaoberal otázkou, či pri posúdení rozloženia dôkazného bremena v konaní pred všeobecnými súdmi došlo k takému výkladu práva, ktorý je ústavne neudržateľný. V otázke delenia dôkazného bremena platí všeobecné pravidlo, že každú procesnú stranu zaťažuje dôkazné bremeno ohľadom skutkových predpokladov jej priaznivej právnej normy (pozri Lavický, P. Dôkazné bremeno v civilnom súdnom řízení, Leges, 2017, s. 144; Gešková, K. O dôkaznom bremene, Súkromné právo 3/2024). O tomto pravidle v zásade nebolo v konaní pochyb a zhodli sa na ňom sporové strany a aj súdy. Toto všeobecné pravidlo delenia dôkazného bremena sa uplatní vždy, pokiaľ sa neuplatní niektorá z výnimiek, ktorými môžu byť výslovná zákonná úprava, vyvrátiteľná právna domnienka alebo sudcovská tvorba práva; výnimky v tomto konaní identifikované neboli. 16. otázkou je, ktoré skutkové predpoklady a ktorej normy sú pre sporové strany priaznivé a ktoré musia preukázať. Podľa § 461 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Podľa § 476a Občianskeho zákonníka vlastnoručný závet musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou, inak je neplatný. Žalovaná v dedičskom konaní predložila závet, z ktorého vyvodzovala postavenie jedinej dedičky. Dedičskému právu žalovanej ako družke poručiteľa svedčila súkromná listina - holografný závet. Zákonný dedič spochybnil to, že závet napísal a podpísal poručiteľ. Pravosť závetu sa tak stala spornou skutočnosťou. V konaní bolo potrebné dokázať, že holografný závet je pravý, teda napísaný a podpísaný poručiteľom. Preukázanie pravosti holografného závetu je priaznivé pre žalovanú, pretože tým preukáže, že je platný a že je závetnou dedičkou. Preto podľa názoru ústavného súdu bolo dôkazné bremeno na žalovanej. Dedičskému právu predchodcu sťažovateľov (bratovi poručiteľa) svedčila skutočnosť vyplývajúca z verejnej listiny - z jeho rodného listu (že je 7 brat poručiteľa), ktorý mal preukazovať, že predchodca sťažovateľov je zákonný dedič poručiteľa. Jeho dedičské právo nebolo spochybnené, avšak ak by sa preukázala pravosť závetu, zo zákona by po poručiteľovi nededil. 17. Uvedený záver možno všeobecne vyjadriť tak, že pravosť súkromnej listiny preukazuje osoba, ktorá z nej vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky. Uvedený záver je stabilne prijímaný aj v súdnej judikatúre, ktorá sa týka rozloženia dôkazného bremena pri dokazovaní pravosti a pravdivosti súkromnej listiny. Pravosť a pravdivosť sa pri súkromných listinách nepredpokladajú; dôkazné bremeno leží na tom účastníkovi, ktorý zo súkromnej listiny vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky (III. ÚS 120/2020, ZNaU č. 29/2020, III. ÚS 288/2016, 4Cdo/13/2009, 4Cdo/170/2021, 4Cdo/13/2009). Ak teda konajúce súdy prijali záver, že dôkazné bremeno bolo na žalobcovi, tento záver nie je správny a je aj v rozpore s

ustálenou súdnou praxou. Pokiaľ sa chcel najvyšší súd od tejto praxe odchýliť, bolo potrebné vec predložiť veľkému senátu podľa § 48 CSP. Len na okraj možno uviesť, že tento názor sa presadil aj v rakúskej právnej praxi (rozhodnutie rakúskeho najvyššieho súdu sp. zn. 2Ob/549/95), aj v českej právnej praxi (NS ČR sp. zn. 3Cdon 103/96 alebo sp. zn. 22Cdo/2727/99, publ. v Soubore civilních rozhodnutí a stanovisek NS pod č. 6/2001, sp. zn. 24Cdo/2592/2021), ktorý našiel následne aj svoje legislatívne vyjadrenie v novom českom Občianskom zákonníku (§ 565), kde samotná pravosť ani pravdivosť súkromnej listiny prezumovaná nie je, a preto v prípade spochybnenia pravosti leží dôkazné bremeno na tej strane, ktorá sa súkromnej listiny dovoľáva. 18. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v prípade, ak dôjde k popretiu pravosti súkromnej listiny, pravosť tejto súkromnej listiny sa stane spornou. Dokazovanie pravosti súkromnej listiny však nemusí byť nevyhnutne preukazovaná výlučne znaleckým dokazovaním, ale súd by mal využiť aj iné dôkazné prostriedky, napr. prihliadnuť na skutočnosť, že sa na základe uvedenej spornej listiny, napr. zmluvy, plnilo alebo že sa zmluva po určité obdobie rešpektovala, že podpísanie určitej listiny alebo zmluvy je zrejmé aj zo vzájomného kontextu vzťahov a bežnej praxe medzi stranami. Ak súd pristúpi k znaleckému dokazovaniu, prípadné bremeno poskytnutia dostatočného množstva porovnávacieho materiálu bude aj na osobe, ktorá pravosť popiera, ak je táto osoba objektívne spôsobilá tieto podklady poskytnúť, a preto súd môže jej prípadnú nesúčinnosť pri prekonaní informačného deficitu vyhodnotiť v jej neprospech (Macur, J., Výsvětlovací povinnost strany nezátizené důkazním břemenem v civilním soudním řízení. Právní rozhledy, 2000, č. 5; podobne aj Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 883/2010). Súd musí poskytovať súdnu ochranu spravodlivo, ale zároveň funkčne. 19. Skutočnosť, že na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu bol dedičským súdom, resp. notárom ako súdnym komisárom, odkázaný žalobca, na rozložení dôkazného bremena nič nemení. Ako vyplýva zo Správy občianskoprávneho kolégia NS ČSR sp. zn. Cpj 165/81 z 18. 6. 1989 (R 49/1982, s. 285), otázku, ktorá zo strán má povinnosť tvrdenia a dokazovania, musí súd riešiť v súlade s hmotnoprávnym vzťahom, o ktorý v konaní ide, teda nezávisle na tom, ktorej strane bolo uložené podanie žaloby. Hmotnoprávny vzťah je pritom taký, že ten, kto sa dovoľáva závetu, uplatňuje svoje subjektívne právo, preto v zmysle teórie noriem, na ktorú odkazuje aj sám najvyšší súd (body 23.2 a 23.3 napadnutého rozsudku), musí práve osoba dovoľávajúca sa existencie závetu preukázať splnenie podmienok, ktoré norma zakladajúca jej subjektívne právo (v tomto prípade § 461 ods. 1 OZ v spojení s § 476a OZ) vyžaduje na jeho vznik, teda aj podmienku, že tu je závet, a že závet napísal a podpísal poručiteľ. Taktiež treba dodať, že nemožno od osoby, ktorej bola uložená povinnosť podať žalobu, žiadať, aby sa proti tomuto rozhodnutiu bránila (pozri bod 22.4 napadnutého rozsudku), pretože táto skutočnosť (komu súd uloží povinnosť podať žalobu) je pre posúdenie dôkazného bremena irelevantná. 20. Závery najvyššieho súdu sú výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky rozloženia dôkazného bremena. Ako bolo uvedené, treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom interpretovať právne normy, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd a svojvoľná. Zamietnutie dovolania predchodcu sťažovateľa je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky dôkazného bremena, čo však neznamená, že po posúdení ostatných dôkazných prostriedkov, prihliadnutí na skutkové domnienky a všetko, čo v konaní vyšlo najavo, súdy dospejú k rovnakému záveru o platnosti závetu alebo k záveru opačnému. Spôsob a interpretácia práva, na základe ktorej dospeli k rozhodnutiu v napadnutom rozhodnutí a jemu predchádzajúcich rozhodnutiach, však nie sú ústavne udržateľné a mohli by byť negatívnym príkladom pre prípadné ďalšie súdne spory, preto ústavný súd pristúpil ku korekcii týchto záverov. Súdna ochrana nebola právnenému predchodcovi sťažovateľov najvyšším súdom poskytnutá v zákonom - Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. 21. V uvedenom spore súd vykonal znalecké dokazovanie. Z výsledkov znaleckého dokazovania vyplynulo, že i) sporný podpis je pravým podpisom poručiteľa, ii) sporné písmo obsiahnuté v záвете napísala totožná osoba, iii) nemožno potvrdiť ani vylúčiť, že sporné písmo napísal poručiteľ, iv) že sporné písmo pravdepodobne nenapísala žalovaná. Už z uvedených záverov sa dá vyvodiť určitá istota, že závet podpísal poručiteľ a možná pravdepodobnosť, že závet poručiteľ aj napísal. V konaní žalovaná tvrdila a preukázala ďalšie skutočnosti, ktoré mali svedčiť v prospech skutočnosti, že poručiteľ napísal aj podpísal závet. Poukázala na dlhotrvajúci súdny spor medzi poručiteľom a jeho bratom (právnym predchodcom sťažovateľov) o rodičovský dom, na skutočnosť, že sa poručiteľ so svojim bratom roky spolu nerozprávali, ako aj na skutočnosť, že viac ako 20 rokov žila s poručiteľom v spoločnej domácnosti a je jeho jedinou blízkou osobou. Z týchto okolností

odvodzovala to, že je zrejme, že práve jej poručiteľ závetom odkázal svoj majetok a sú tu rozumné dôvody, pre ktoré by svoj majetok nechcel odkázať práve svojmu bratovi, ktorý by sa stal bez spísania závetu jeho zákonným dedičom. Sťažovatelia na druhej strane poukazujú na konštatovanie jedného zo znaleckých posudkov, z ktorého vyplýva, že sporné písmo má viac spoločných znakov s písmom žalovanej ako s písmom poručiteľa. 22. Ústavný súd poznamenáva, že v našom právnom poriadku neplatí legálna dôkazná teória, zákon neurčuje, akým dôkazom sa má preukázať určitá sporná skutočnosť, a žiadnemu dôkazu sa nepredpisuje predpísaná zákonná sila ani vyššia alebo nižšia preukazná sila ako inému dôkazu. V uvedenej veci znalecký posudok nemusí byť jediným dôkazom, ktorý by mohol preukázať sporné skutočnosti v tomto spore, najmä v situácii, ak znalecký posudok nedáva jasné odpovede na všetky položené otázky. Avšak odpovede v znaleckom posudku môžu spolu s ďalšími dôkazmi preukázať v požadovanej miere (v požadovanom dôkaznom štandarde) tvrdené skutočnosti - že poručiteľ napísal aj podpísal závet. V tomto kontexte je potrebné poukázať na význam skutkových domnienok pri dokazovaní [pozri Hlušák, M. Skutkové domnienky a úsudok na prvý pohľad (dôkaz prima facie), Súkromné právo 5/2023, s. 168 - 175, Macur, J. Právni a skutkové domnienky pri dokazovaní listinou v civilním soudním řízení. Časť V. Právni rozhledy 2/2001]. Skutkové 9 domnienky sú úsudky založené na široko chápanej empirickej, životnej skúsenosti (založenej na ľudskej skúsenosti, pravidlách logiky, prírodných zákonoch či výsledkoch vedy), že ak je ustálený určitý skutok A (základ domnienky), tak sa možno domnievať, že nastala skutočnosť B (výsledok domnienky). Skutková domnienka teda uľahčuje preukázanie tvrdenej skutočnosti, a to tým, že obmedzuje dokazovanie len na dokazovanie základu domnienky, čím oslobodzuje súd od dodatočného potvrdenia výsledku domnienky a od vylúčenia hypotéz, ktoré sú s ním v rozpore. Podmienkou však je, aby bolo ustálené, že výsledok skutkovej domnienky zodpovedá životnej skúsenosti, teda že zodpovedá typickému priebehu skutkového deja. Zákonnú oporu pre skutkový úsudok založený na skutkovej domnienke možno nájsť v princípe voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 ods. 1 CSP). Úsudok o existencii určitej skutočnosti vyvodенý len zo skutkovej domnienky nie je totiž ničím iným než úsudkom vytvoreným v rámci procesu voľného hodnotenia dôkazov, v rámci ktorého súd musí starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. 23. V prejednávanej spore súdy nijako nezohľadnili ostatné skutkové tvrdenia žalovanej, ktoré neboli sporné, a to tvrdenia o dlhodobých, aj súdnych sporoch medzi poručiteľom a jeho bratom, tvrdenia o tom, že žalovaná s poručiteľom žila posledných 20 rokov v spoločnej domácnosti a bola jeho jedinou blízkou osobou, čo môže viesť k záveru, že je pravdepodobné (všeobecný súd musí uviesť, či aj bez rozumných pochybností), že poručiteľova vôľa bola prenechať svoj majetok osobe, s ktorou prežil viac ako 20 posledných rokov svojho života a že jeho vôľa je skutočne vyjadrená v závete. Z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj zo súdneho spisu je zrejme, že súd pri zisťovaní skutkového stavu prihliadal len na znalecký posudok, pričom súdy požadovali jednoznačné odpovede, teda 100 % mieru istoty. Takáto miera dôkazu však nie je nevyhnutná a neprímerane zaťažuje stranu, ktorá musí uniesť dôkazné bremeno. Bude úlohou súdov sa v ďalšom konaní vysporiadať s okolnosťami, ktoré strany dosiaľ v konaní uvádzali a z ktorých by mohli vyplývať dôvody, ktoré by mohli preukázať, že poručiteľ tento závet napísal alebo nenapísal. 24. Čo sa týka miery dôkazu, ide o pravidlo, ktoré určuje, kedy možno určitú skutočnosť považovať za preukázanú. Miera dôkazu (inak povedané aj dôkazný štandard) súvisí so sudcovým subjektívnym vnímaním presvedčivosti dôkazu, resp. dôkazov. Sudcovo vnútorné presvedčenie však musí byť objektivizované, teda musí byť v súlade s pravidlami logiky a prírodných zákonov, ako aj v súlade s bežnou ľudskou skúsenosťou. V našom právnom prostredí platí, že skutkové tvrdenie možno považovať za preukázané, pokiaľ je sudca vnútorne presvedčený o jeho pravdivosti, t. j. ak nemá o jeho pravdivosti rozumné pochybnosti. Treba preto pripustiť, že sudca môže byť vnútorne presvedčený o priebehu určitého deja (teda že miera dôkazu je naplnená) aj v prípade, ak stále určité pochybnosti má, avšak jeho pochybnosti nemôžu byť rozumné (vážne). Z uvedeného tiež vyplýva, že je prípustné, ak odlišný priebeh skutkového deja teoreticky nemožno vylúčiť. Uvedené súvisí s odmietnutím absolútnej (stopercentnej) istoty a pravdepodobnosti na hranici istoty (pozri Gešková, K. O stave non liquet a miere dôkazu, Súkromné právo 4/2024; Lavický, P. Důkazní břemeno v civilním soudním řízení, Leges, 2017, s. 34 - 36). Takéto vnímanie môžeme nájsť aj v judikatúre ústavného súdu, napr. sp. zn. II. ÚS 716/2016 z 24. októbra 2017, ZNaU č. 37/2017 z 24. októbra 2017: „Miera dôkazu o existencii príčinnej súvislosti medzi skúmanými javmi určená stupňom absolútnej istoty, a tým vylučujúca jej procesnoprávne poznanie na základe obvyklého priebehu určitého skutkového deja, o pravdivosti ktorého nie sú rozumné

pochybnosti, aj keď alternatívne možnosti jeho iného priebehu nemožno teoreticky úplne vylúčiť, je z ústavnoprávneho hľadiska neprimeraná." (podobne aj II. ÚS 331/2023 z 28. novembra 2023 10 bod 36), I. ÚS 119/07 z 27. septembra 2007 (bod 12 a 13) alebo III. ÚS 331/04 zo 16. marca 2005. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že od strany nemožno požadovať, aby tvrdené skutočnosti strana preukázala s absolútnou, teda so stopercentnou istotou a bez akýchkoľvek pochybností (I. ÚS 689/2014 z 9. novembra 2026, bod 23): Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, nemožno totiž následne ex post preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Aktuálna istota je teda dôkazný štandard, ktorý nie je možné v civilnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť. Požiadavka na stopercentné preukázanie určitej skutočnosti je neprijateľná a prísna. Pokiaľ by bola miera dôkazu nastavená takto vysoko, bola by strana, ktorá nesie dôkazné bremeno, vystavená neprimeraným prekážkam pri domáhaní sa svojho práva na súde, čo by bolo aj v rozpore s právom na spravodlivé súdne konanie. Slovanami ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 716/2016 z 24. októbra 2017 stavalo by to stranu do „objektívne neprekonateľných problémov". Takisto sa nemožno uspokojiť len s prevažujúcou pravdepodobnosťou, teda so zistením, že sa viac javí, že niečo sa stalo, ako že sa to nestalo. Takto nastavená miera dôkazu je nízka (platí len v osobitných situáciách, napr. pri osvedčení tvrdených skutočností v konaní o nariadenie neodkladných a zabezpečovacích opatrení). 25. Ústavný súd uznáva, že vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu Slovenskej republiky však nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. V opačnom prípade by sa právomoc ústavného súdu odôvodnená požiadavkou ochrany základných práv a slobôd uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy stala neúčinnou (m. m. III. ÚS 90/2015, ZNaU č. 39/2015). Ústavný súd sa už v minulej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak je hodnotenie dôkazov natoľko chybné a nelogické, tieto nedostatky v hodnotení dôkazov, ktoré vedú k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu, vedú k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý môže byť preskúmaný v dovolacom konaní, ako aj v konaní o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 6/2018, ZNaU č. 57/2018, III. ÚS 104/2022, III. ÚS 376/2024).

15. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné.

15.1. Dovolací súd skôr ako pristúpi k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľov o nesprávnom procesnom postupe nižších súdov, prípadne tiež argumentácia o nesprávnom právnom posúdení veci považuje za podstatné zdôrazniť, že viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky upravuje, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou, kde „vyšší" orgán prikazuje „nižšiemu", ako má vo veci ďalej postupovať a rozhodnúť. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť a posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal (k tomu viď aj LALÍK, M., LALÍK, T. Zákon o ústavnom súde. Komentár. Bratislava: WOLTERS KLUVER SR, 2019, s. 404).

15.2. Podľa dovolacieho súdu, vychádzajúc predovšetkým zo záverov ústavného súdu vyjadrených v zrušujúcom náleze (pozri bod 15.4.), byť si je vedomý kasačnej záväznosti nálezu ústavného súdu ako záväznosti takmer absolútnej, keď nielen výrok nálezu, ale aj nosné dôvody uvedené v jeho odôvodnení sú záväzné, pretože vyjadrujú názor ústavného súdu, ktorý tak interpretuje princípy aplikácie práva, sa zaoberal dovolacími dôvodmi uvedenými v dovolaní právnym predchodcom žalobcov v zmysle záverov uvedených v predmetnom náleze ústavného súdu :

15.3. V podanom dovolaní právny predchodca dovolateľov uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia vo vzťahu k právnemu posúdeniu neplatnosti závetu, pochybenie v hodnotení dôkazov, resp. porušenie rovnosti strán, ak bola žaloba zmietnutá z dôvodu neunesenia dôkazného

bremena z dôvodu nedostatku porovnávacieho materiálu. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP podstata námietok právneho predchodcu dovolateľov spočívala v právnom posúdení rozloženia dôkazného bremena pri posudzovaní pravosti holografného závetu, ktorý do dedičského konania predložila závetná dedička (žalovaná) a ktorý spochybňuje dedič zo zákona.

15.4. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

15.5. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.6. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15.7. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Pripomenúť treba, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

15.8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí, nie už tým, pod ktoré písmeno § 421 CSP ju podradí.

15.9. V zmysle dôvodov uvedených v zrušujúcom náleze ústavného súdu, keď aj nosné dôvody uvedené v jeho odôvodnení sú záväzné, pretože vyjadrujú názor ústavného súdu, ktorý tak interpretuje princípy aplikácie práva, podstata námietok dovolateľov v súvislosti s prejednávanou vecou je „právne posúdenie rozloženia dôkazného bremena pri posudzovaní pravosti holografného závetu, ktorý do dedičského konania predložila závetná dedička a ktorý spochybňuje dedič zo zákona. V tejto súvislosti je relevantnou otázkou, ktorá strana vyvodzuje z existencie závetu pre seba priaznivé dôsledky a ktorá strana má uniesť dôkazné bremeno o jeho pravosti (bod 13. nálezu)."

16. Dovolací súd má za to, že táto právna otázka vzhľadom na uvádzané dôvody v kasačnom náleze ústavného súdu zo strany odvolacieho (v tomto uznesení bod. 9) nebola vyriešená správne a bez toho aby opakoval plynúce závery v dôvodoch tohto nálezu uvádza, že došlo k odklonu od právnych názorov vyslovených v rozhodnutiach a to (III. ÚS 120/2020, ZNaU č. 29/2020, III. ÚS 288/2016, 4Cdo/13/2009, 4Cdo/170/2021, 4Cdo/13/2009), ktoré rozhodnutia ústavný súd považoval za ustálenú súdnu prax, podľa ktorej dôkazné bremeno v prípade spochybnenia pravosti závetu ako súkromnej listiny leží dôkazné bremeno na tej strane, ktorá sa súkromnej listiny dovoláva, resp. dôkazné bremeno leží na tej strane sporu, ktorá zo súkromnej listiny vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky.

16.1. Ústavný súd ďalej vo vzťahu k rozloženiu dôkazného bremena uviedol, že „Zamietnutie dovolania predchodcu sťažovateľa je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky dôkazného bremena, čo však neznamená, že po posúdení ostatných dôkazných prostriedkov, prihliadnutí na skutkové

domnienky a všetko, čo v konaní vyšlo najavo, súdy dospeli k rovnakému záveru o platnosti závetu alebo k záveru opačnému" (bod. 20. nálezu).

16.2. V ďalšom podrobne v bodoch 21. až 26. rozobral z čoho by mali všeobecné súdy vychádzať pri posudzovaní predmetnej veci v nastolenej právnej otázke, čo všetko chýba odôvodneniu napadnutého rozhodnutia, keď „v prejednávanej spore súdy nijako nezohľadnili ostatné skutkové tvrdenia žalovanej, ktoré neboli sporné, a to tvrdenia o dlhodobých, aj súdnych sporoch medzi porúčiteľom a jeho bratom, tvrdenia o tom, že žalovaná s porúčiteľom žila posledných 20 rokov v spoločnej domácnosti a bola jeho jedinou blízkou osobou, čo môže viesť k záveru, že je pravdepodobné (všeobecný súd musí uviesť, či aj bez rozumných pochybností), že porúčiteľova vôľa bola prenechať svoj majetok osobe, s ktorou prežil viac ako 20 posledných rokov svojho života a že jeho vôľa je skutočne vyjadrená v závete. Z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj zo súdneho spisu je zrejmé, že súd pri zisťovaní skutkového stavu prihliadal len na znalecký posudok, pričom súdy požadovali jednoznačné odpovede, teda 100 % mieru istoty. Takáto miera dôkazu však nie je nevyhnutná a neprímerane zaťažuje stranu, ktorá musí uniesť dôkazné bremeno. Bude úlohou súdov sa v ďalšom konaní vysporiadať s okolnosťami, ktoré strany dosiaľ v konaní uvádzali a z ktorých by mohli vyplývať dôvody, ktoré by mohli preukázať, že porúčiteľ tento závet napísal alebo nenapísal.“ (bod 23. nálezu)."

16.3. Ústavný súd sa už v minulej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak je hodnotenie dôkazov natoľko chybné a nelogické, tieto nedostatky v hodnotení dôkazov, ktoré vedú k nesprávnemu zisteniu skutkového stavu, vedú k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý môže byť preskúmaný v dovolacom konaní, ako aj v konaní o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 6/2018, ZNaU č. 57/2018, III. ÚS 104/2022, III. ÚS 376/2024).

16.4. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) tiež vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. III. ÚS 44/2022) uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

16.5. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade

zmätočnosti.

16.6. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

16.7. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je veľmi pestrý. Procesné elementy tohto práva zdôrazňujú „stanovený postup“, teda dodržanie procesných pravidiel v konaní ako celku pred všeobecným súdom. Nezávislosť jeho rozhodovania sa uskutočňuje v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Jedným z takýchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na riadny proces, vylučujúcim svojvoľu pri rozhodovaní, je i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v ustanovení § 220 ods. 2, ods. 3 CSP. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, alebo ignorujú kogentnú normu, či popierajú všeobecne akceptované chápanie dotknutého právneho inštitútu, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Z týchto dôvodov vzhľadom na záväzné dôvody uvedené v odôvodnení zrušujúceho nálezu ústavného súdu bez posúdenia uvádzaných skutočností podrobne rozvedených v bodoch 21. až 26. nálezu, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je vzhľadom na tu uvedené dôvody predčasné a teda dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a 421 ods. 1 písm. a) CSP je procesne prípustné a dôvodné.

18. Dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP), tak ako je uvedené v jeho výrokovej časti, a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Vzhľadom na zrušujúci nálezh, dovolací súd považuje zároveň za nevyhnutné zdôrazniť odvolaciemu súdu, aby sa pri opätovnom prejednávaní a rozhodovaní veci podrobne a dôsledne riadil právnym názorom ústavného súdu podrobne vyjadreným v bode 15. 4. tohto uznesenia, ktoré je nevyhnutné rešpektovať a vychádzať z nich.

20. Uznesením č. k. 24C/14/2024 - 685 z 15. novembra 2024 súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti žalobcov zaplatiť žalovanej trovy právneho zastúpenia vo výške 778,37 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

21. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

22. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady

trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Beznadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

23. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania, v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 a § 390 CSP). Zároveň zrušil aj uznesenie o trovách konania v súlade s § 449 v spojení s § 439 CSP.

24. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

25. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.